

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 17.07.2020 № КПУМ/13-20)

СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ "УТВОРЕННЯ ТА ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ" 3.01.00.02

електронна пошта:	O.Sokolenko@ukrstat.ua
телефон:	(044) 287-02-38
керівник державного статистичного спостереження:	Соколенко О. М.

м. Київ – 2020

Зміст

	Стор.
1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	5
2.1. Відповідність.....	5
2.2. Точність	6
2.3. Своєчасність і пунктуальність.....	7
2.4. Доступність і зрозумілість	8
2.5. Послідовність і зіставність.....	9
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	10
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	11
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	11
3. Заключна частина.....	12

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження щодо утворення та поводження з відходами (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження щодо утворення та поводження з відходами, визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо. Звіт з якості є відправною точкою для підготовки системи звітів з якості, орієнтованих на широке коло споживачів (як на користувачів, так і на виробників статистичної інформації), задоволення їхніх потреб в інформації щодо якості даних та результатів спостереження.

Наведені у звіті компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної інформації, які визначено розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держстату від 17.08.2018 № 170.

Метою проведення державного статистичного спостереження "Утворення та поводження з відходами" (далі – ДСС, спостереження) є формування інформації про обсяги утворення відходів у підприємствах і домогосподарствах, поводження з відходами підприємствами, для інформаційного забезпечення аналізу ситуації у сфері утворення та поводження з відходами.

Спостереження було запроваджено у 1993 році та за час його проведення зазнало суттєвих змін у частині організації, програми (переліку показників), а також використання класифікаторів, зважаючи як на національні потреби, так і на міжнародні зобов'язання України у сфері статистики відходів. До 2005 року спостереженням охоплювалися процеси утворення та поводження з токсичними відходами I-IV класів небезпеки, у 2006-2010 роках – з небезпечними відходами I-III класів небезпеки. У сучасному вигляді спостереження проводиться з 2011 року, коли на виконання заходів щодо реалізації Стратегії розвитку державної статистики на період до 2012 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 1413-р., було започатковано збір інформації про утворення та поводження з відходами за адаптованою до національних умов європейською статистичною класифікацією EWC-Stat, орієнтованою на речовини (категорії відходів за матеріалами), а також до спостереження були включені відходи IV класу небезпеки.

Також у ДСС враховані положення Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 25.11.2002 № 2150/2002 зі статистики відходів (зі змінами), щодо статистичного обліку операцій видалення та утилізації небезпечних відходів, формування інформації про потужності та устаткування для обробки відходів.

Спостереження відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 3.01 "Навколишнє середовище" за тематикою статистичного виробництва 3.01.00.02 "Утворення та поводження з відходами".

Нормативно-правовою основою проведення спостереження є закон України "Про державну статистику", план державних статистичних спостережень, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Порядок проведення ДСС визначений Методологічними положеннями з організації державного статистичного спостереження щодо утворення та поводження з відходами, які затверджені наказом Держстату від 18.12.2015 № 361 (зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 11.02.2019 № 66) та розміщені на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Методологія та класифікатори"/ "Статистична методологія"/"Навколишнє середовище та статистика багатьох галузей"/"Навколишнє середовище".

Дані про обсяги утворення та поводження з відходами респонденти заповнюють на основі переліків категорій відходів за матеріалом, груп відходів за небезпечними складниками, операцій поводження з відходами, затверджених наказом Держстату від 23.01.2015 № 24, та роз'яснень щодо заповнення форми № 1-відходи (річна) "Утворення та поводження з відходами", затверджених Головою Держстату 02.11.2018 за № 17.4-12/42.

Зазначені документи розміщено на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Респондентам"/"Альбом форм державних статистичних спостережень"/"Навколишнє середовище".

Джерелами інформації ДСС є:

дані за формою № 1-відходи (річна) "Утворення та поводження з відходами" (далі – форма № 1-відходи (річна));

адміністративні дані Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів про перелік ліцензіатів на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, які використовуються для формування сукупності одиниць;

адміністративні дані державних обласних адміністрацій і м. Києва про власників об'єктів утворення відходів (ОУВ), об'єктів оброблення та утилізації відходів (ООУВ), місць чи об'єктів видалення відходів (МВВ), які використовуються для формування сукупності одиниць.

Основними статистичними публікаціями, в яких поширюються дані ДСС, є статистичні продукти (статистична інформація), що розміщуються на офіційному вебсайті Держстату, зокрема:

статистична інформація "Утворення та поводження з відходами" – у розділі "Статистична інформація"/"Навколишнє природне середовище" у рубриках "Відходи" та "Екологічні показники, рекомендовані ЄЕК ООН, що виробляються органами державної статистики", та "Статистична інформація"/"Регіональна статистика"/ "Навколишнє природне середовище"/"Відходи";

статистичні збірники "Довкілля України", "Регіони України", "Статистичний щорічник України" – у розділі "Статистична інформація"/"Публікації" у рубриках "Навколишнє природне середовище", "Регіональна статистика" та "Комплексна статистика".

У рамках співпраці з міжнародними організаціями показники щодо обсягів утворення та поводження з відходами на постійній основі надаються для опитувальників ООН зі статистики навколишнього середовища (UNSD/UNEP), Євростату, за окремими запитами – посольствам, представництвам і місіям іноземних держав в Україні, іноземним установам, організаціям та іншим користувачам.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

ДСС запроваджено для задоволення потреб користувачів статистичної інформації – органів державної влади (насамперед у сфері охорони навколишнього середовища), громадських організацій, аналітичних агентств, науковців і дослідників, міжнародних організацій. Результати ДСС використовуються для здійснення аналізу ситуації у сфері утворення та поводження з відходами.

Показниками ДСС є:

обсяг утворених відходів;

обсяг зібраних відходів;

обсяг спалених відходів;

обсяг утилізованих відходів;

обсяг видалених у спеціально відведені місця чи об'єкти відходів;

обсяг накопичення відходів протягом експлуатації у спеціально відведених місцях чи об'єктах.

Показники спостереження враховують вимоги міжнародних стандартів, зокрема Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 25.11.2002 № 2150/2002 зі статистики відходів (зі змінами).

Одиницею ДСС є місцева одиниця.

Респондентами ДСС є юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб.

ДСС охоплює підприємства, діяльність яких пов'язана з утворенням, поводженням з відходами I-IV класів небезпеки.

ДСС проводиться з річною періодичністю.

При проведенні ДСС використовуються Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ), Класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ), класифікатор відходів ДК 005-96 (КВд), затверджений наказом Держстандарту від 29.02.1996 № 89.

Результати ДСС формуються: за територією фактичного здійснення діяльності підприємства – згідно з КОАТУУ по районах, містах, регіонах; за класами небезпеки відходів (I-III, I-IV класи небезпеки); за видами економічної діяльності підприємства; за видами відходів згідно з КВд; за категоріями відходів за матеріалами; за небезпечними складниками відходів.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунків до дійсних значень.

Спостереження проводиться шляхом збору даних безпосередньо від респондентів, які залучаються до проведення ДСС.

Сукупність одиниць, яка залучається до проведення ДСС і на яку поширюється подання форми № 1-відходи (річна), та перелік респондентів ДСС щорічно формуються на державному рівні.

Генеральна сукупність одиниць ДСС формується на основі Реєстру статистичних одиниць (у частині статистичного реєстру підприємств) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада звітного року та відповідають критеріям, визначеним Методологічними положеннями.

До сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, включаються одиниці, які відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

1) основний вид економічної діяльності згідно з КВЕД належить до класів 38.11, 38.12, 38.21, 38.22, 38.31, 38.32, 39.00;

2) основний вид економічної діяльності згідно з КВЕД належить до класів 01.11–37.00, 41.10–96.09, середня кількість працівників становить понад 10 осіб та, за даними Мінприроди, показник загального утворення відходів за попередній до звітного рік – понад 1000 умовних одиниць;

3) наявність, за даними Мінприроди, у підприємства, частиною якого є місцева одиниця, ліцензії щодо провадження господарської діяльності зі здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами;

4) є власниками об'єктів утворення відходів (ОУВ) та об'єктів оброблення та утилізації відходів (ООУВ), які включені державними адміністраціями областей і м. Києва до реєстру об'єктів утворення відходів, оброблення та утилізації відходів;

5) є власниками місць чи об'єктів видалення відходів (МВВ), які включені державними адміністраціями областей і м. Києва до реєстру місць видалення відходів.

Розрахунок загального обсягу утворених відходів формується з урахуванням обсягу відходів, зібраних підприємствами, що займаються збиранням, отриманням відходів для утилізації чи видалення (респондентами ДСС) від домогосподарств, який є рівнозначним обсягу утворених відходів від домогосподарств.

Для забезпечення точності даних, зокрема, застосовується контроль рівня подання звітів респондентами, охопленими ДСС, і аналіз причин їх ненадання. Рівень надання звітів респондентами становить близько 94%, а основною причиною їх ненадання є призупинення діяльності підприємств, демографічні перетворення, а також відсутність за наявними контактами, тому метод компенсації відсутніх даних не застосовується.

Уведення первинних даних, їх арифметичний і логічний контроль, оброблення й агрегація здійснюються із застосуванням спеціально розробленого програмного забезпечення. Під час обробки звітів здійснюється перевірка співвідношення окремих значень показників, зокрема щодо обсягу утворених відходів та обсягу їх утилізації, видалення, накопичення протягом експлуатації у спеціально відведених місцях чи об'єктах, виявлення алогічних відповідей шляхом порівняння значень показників, у тому числі у динаміці (порівняння з попереднім роком).

У разі виявлення неузгодженостей для з'ясування їх причин здійснюється зв'язок з респондентами. За потреби дані доопрацьовуються та коригуються.

Проводиться також аналіз зведених даних ДСС, зокрема, здійснюється аналіз даних у часі (динаміка показника за останні 3-5 років); аналіз даних у просторі (по регіонах; по містах обласного значення та районах); аналіз агрегатів та розподілу даних (виявлення й аналіз сумнівних агрегатів та одиниць, показники яких значно відрізняються від розподілу основної частини даних, наприклад відношення обсягу утворених відходів у регіоні до загального по країні).

При проведенні ДСС методи імпутації не застосовуються, сезонні коригування не здійснюються.

Перегляд статистичної інформації не здійснювався.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікацій.

Терміни оприлюднення статистичної інформації за результатами розробки спостереження визначені планом державних статистичних спостережень, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

Для зручності користувачів на офіційному вебсайті Держстату розміщено Каталог офіційних статистичних публікацій, а також Календар, де зазначені відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір, обробка, аналіз і поширення інформації за результатами спостереження здійснюється у такі терміни:

	Збір даних	Обробка первинних даних на регіональному рівні	Обробка первинних даних на державному рівні	Аналіз даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
Форма № 1-відходи (річна)	до 28 лютого після звітнього року	до 24 квітня після звітнього року	до 13 травня після звітнього року	до 22 травня після звітнього року	попередні дані – III декада травня; остаточні дані – III декада вересня

Ураховуючи якість інформації, її корисність і затребуваність користувачами, попередні та остаточні дані оприлюднюються на офіційному вебсайті Держстату в терміни, визначені планом державних статистичних спостережень, із відповідною відміткою щодо їхнього статусу при поширенні. (Довідково: відповідно до Регламенту ЄС № 2150/2002 термін передачі остаточних даних зі статистики відходів статистичними службами країн ЄС до Євростату встановлений не пізніше 18 місяців після звітнього року).

Запити користувачів щодо надання інформації задовольняються у терміни, передбачені Законом України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Метадані ДСС розміщені на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Діяльність Служби"/"Статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень".

Результати ДСС розміщуються у вільному доступі у форматах (*.doc, *.xls, *.pdf) на офіційному вебсайті Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua) у вигляді офіційних статистичних публікацій (статистична інформація, збірник) та надаються користувачам засобами електронного зв'язку на підставі їхніх запитів.

Первинні дані щодо утворення та поводження з відходами, які, відповідно до статті 22 Закону України "Про державну статистику", не є конфіденційними, поширюються в електронному форматі на підставі запитів користувачів.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів ДСС, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601

телефон: (044) 287-02-38

адреса електронної пошти: *N.Guseva@ukrstat.gov.ua, office@ukrstat.gov.ua.*

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

тел. 287-06-72, факс 235-37-39;

електронна пошта: *el.zapyt@ukrstat.gov.ua.*

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Спостереження передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів збору та обробки даних, політики перегляду даних у випадку зміни методології, що забезпечує зіставну динаміку показників щодо обсягу утворених відходів та поводження з ними за значний період часу.

Спостереження здійснюється на основі єдиної для усіх регіонів країни класифікації видів відходів, переліку категорій відходів за матеріалом, що дає можливість зіставляти відходи за видами економічної діяльності, а також проводити порівняльний аналіз на державному та регіональному рівнях.

Методологія визначення основних показників спостереження не зазнавала суттєвих змін, що дозволяє проводити їх порівняння щодо відходів I-III класів небезпеки у динаміці з 1993 року, а відходів I-IV класів небезпеки у динаміці з 2011 року.

Зважаючи на зазначене, нижченаведені показники цього спостереження можна порівнювати з даними попередніх спостережень, як у цілому по Україні, так і за регіонами:

обсяг утворених відходів, обсяг утилізованих відходів, обсяг видалених у спеціально відведених місця чи об'єкти відходів, обсяг накопичених відходів протягом експлуатації у спеціально відведених місцях чи об'єктах (з 1993 року);

обсяг спалених відходів, обсяг експортованих відходів, обсяг імпортованих відходів (з 2006 року);
обсяг зібраних відходів (з 2011 року).

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Користувачами інформації, отриманої за результатами ДСС, є органи державної влади та місцевого самоврядування, бізнес (установи, підприємства, організації), науковці та дослідники, засоби масової інформації, громадські організації, міжнародні організації, громадяни, внутрішнім користувачем є структурний підрозділ Держстату зі статистики зовнішньоекономічної діяльності та енергетики для проведення спостереження "Енергетичний баланс України".

Задоволення потреб користувачів статистичної інформації оцінюється також за змістом та кількістю запитів і пропозицій.

Держстат провів анкетне опитування користувачів (далі – анкетне опитування) з метою вивчення ступеня відповідності потребам користувачів та визначення оцінки якості статистичної інформації щодо основних показників утворення та поводження з відходами.

Основні висновки за результатами анкетного опитування:

51% опитаних користувачів зазначили, що інформація, наведена у статистичних публікаціях щодо утворення та поводження з відходами, є основною або важливою складовою їхньої діяльності, 44% – додатковою інформацією;

38% опитаних використовують інформацію з питань утворення та поводження з відходами переважно з метою підготовки аналітичних матеріалів, 17% – для розроблення концепцій, стратегій, програм, нормативних актів, інших документів, 20% – для моніторингу виконання загальнодержавних і регіональних програм розвитку, 18% – для наукових досліджень, 7% – для загального ознайомлення або викладацької діяльності.

76% опитаних використовують у своїй діяльності статистичні публікації з питань утворення та поводження з відходами, із них 89% оцінили інформаційне наповнення зазначених публікацій позитивно (73% – "добре", 16% – "відмінно").

83% користувачів задовольняє перелік показників, наведених у публікаціях органів державної статистики щодо утворення та поводження з відходами;

від 75% до 88% користувачів дали оцінку "Відмінно" та "Добре" за всіма критеріями якості даних щодо показників з тематики опитування. При цьому найбільш важливим критерієм якості статистичної інформації користувачі визначили "Точність/Надійність", на другому місці – "Доступність та Зрозумілість/Ясність", на третьому – "Своєчасність та Пунктуальність".

Більш детальна інформація про результати анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, розміщеному на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів згідно з Методикою вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженою наказом Держстату від 14 травня 2013 року № 149.

У цілому по Україні за 2019 рік звітне навантаження на респондентів, порівняно з 2018 роком, за формою № 1-відходи (річна) збільшилось на 0,7% за рахунок збільшення кількості респондентів. Індекс задоволеності респондентів становив 80% (при середньому показнику по державних статистичних спостереженнях 87%).

За результатами анкетного опитування респондентів, середні витрати часу на заповнення форми № 1-відходи (річна) становлять приблизно 6 год 45 хв, більшості із числа опитаних респондентів (63%) було нескладно зрозуміти роз'яснення та зміст показників форми, підготувати інформацію та заповнити форму.

Для спрощення процедури подання респондентами форми спостереження передбачено подання електронного звіту з 2011 року. Відсоток звітування в електронному вигляді за формою № 1-відходи (річна) становить 69,4%.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів проведення ДСС.

Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначена положеннями Закону України "Про державну статистику" та міжнародними стандартами.

Водночас, згідно зі статтею 22 Закону України "Про державну статистику", на первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення державного статистичного спостереження щодо стану навколишнього природного середовища, не розповсюджуються заборона стосовно її поширення органами державної статистики.

З метою реалізації цієї норми наказом Держкомстату від 03.08.2010 № 314 затверджено перелік показників державних статистичних спостережень з питань навколишнього середовища, у тому числі щодо утворення та поводження з відходами, на які не розповсюджується заборона щодо поширення органами державної статистики первинних даних.

3. Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку ДСС є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації, що передбачає застосування новітніх інформаційних технологій, та рівнем оптимізації процесу статистичного виробництва, а також покращення ефективності витрат та зменшення навантаження на респондентів, що здійснюється шляхом установаження постійного зворотного зв'язку з користувачами статистичної інформації, респондентами.

У розвиток проведення ДСС планується:

на виконання Програми розвитку державної статистики до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 № 222, внести зміни до методології та звітно-статистичної документації ДСС щодо утворення та поводження з відходами для гармонізації статистики відходів відповідно до Регламенту (ЄС) № 2150/2002 Європейського Парламенту та Ради від 25.11.2002 про статистику відходів;

змінити респондента спостереження на юридичну особу та перевести ДСС до інтегрованої системи статистичної інформації (ICSI), керованої метаданими, яка забезпечить автоматизацію та уніфікацію процесів збору, обробки й аналізу статистичної інформації, організацію зберігання та доступу до єдиного сховища даних статистичної інформації.